

Flere navne klar til Tønder

FESTIVAL: Tønder Festival, 27.-30. august, har føjet otte nye navne til musikprogrammet. Heriblandt sangskriver Mary Gauthier, bluesguitarist Cedric Burnside (foto), irske Irish Mythen samt dansk hyldestkoncert til Leonard Cohen med Signe Svendsen, Bjørn Fjæstad, Steen Jørgensen og Claus Hempler.

Sommerstemning fra svunden tid

LOKALHISTORIE

"Sommerliv ved Vestkysten. Aalborgensiske landiggere fra Blokhus til Løkken 1900-1945"

★★★★☆

Sol, hav, frisk luft, sand mellem tæerne, uformelle omgangsformer, god tid, god mad og færre pligter. Vi kender vist alle kvaliteterne ved en sommerhusferie.

Sådan var det ikke for et århundrede siden. Da var ferie et ukendt begreb for de allerfleste og selve ordet sommerhus nyt i sproget.

Det københavnske dagblad Politiken måtte næsten forklare det for læserne i 1912 ved lanceringen af en arkitektkonkurrence om forslag til billige sådanne frirum ved vandet:

"Udviklingen har altså ført med sig, at store Klasser af Befolkningen har erobret Landstedet, som det hed i gamle dage. Vi vil hellere kalde det Sommerhuset."

Avisen øjnede en demokratisk tendens i tiden, også på dette felt, men det var nok en journalistisk stramning. Endnu havde kun 15 procent af befolkningen stemmeret.

Landliggerlivet var i de første årtier af 1900-tallet for overklassen og det højere borgerskab, men det blev en mulighed for langt flere – en demokratisering, om man vil.

Det er dén udvikling i to af de største nordjyske ferieområder samt nogle af de mennesker, der drev den, som skildres i denne fine bog: Sommerlivet Blokhus og Løkken.

Her møder vi toppen af samfundet i forrige århundredskiftes Aalborg: fabrikant Kjær fra den Obelske Tobaksfabrik, sparekassedirektør Olsen, hotelejer Lauritz Jensen, købmand Brix, arkitekt Packness, ostefabrikant Brüel, kaptajn Rechnitzer, familierne Bender, Bremmer og Strøyberg – og gennem dén familie også Poul Henningsen - PH, såmænd, der brugte en ferie på et forgæves forsøg på at tømme en sø ved Furreby Bæk.

Det var i den samfundsklasse, der var råd til mere end en bolig og tid til at andet end arbejde – tjenestepiger var jo med til kysten. Husets herre havde dog sjældent megen tid, ugen havde seks arbejdsdage og begrebet ferie udvikledes først op mod 1920.

Men med udbredelsen af

De første sommerhuse var ofte små villaer. Her bygger muremester Peter Ingvarsten, Løkken, og hans folk i 1913 villaen "Bjergbakken" i Furreby for hotelejer Lauritz Jensen, Phønix, Aalborg. Huset var tegnet arkitekt af Ejnar Packness - en af tidens toneangivende.

Sommerstemning. Udateret i bogen, men sandsynligvis omkring 1920.

I slutningen af 1930-erne havde Løkken og Blokhus udviklet en masseturisme i de to kystbyer .

Foto: J.A. Kirkegaard

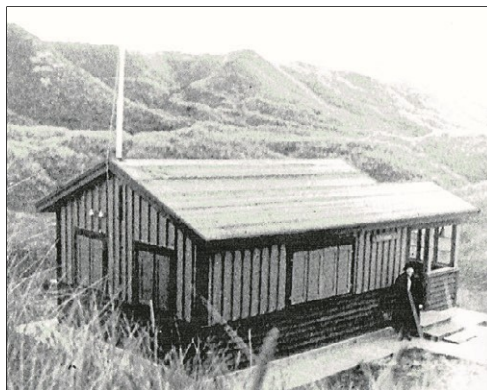
automobilen og med etableringen af jernbane fra Aalborg til Pandrup og Løkken blev det muligt at passe arbejdet i Aalborg og bo med familien ved havet om sommeren. Egentlig ret til ferie med løn for den brede befolkning kom meget senere, med ferieloven af 1938.

Forfatteren Simon Jacobsen, Hjørring, har nedfældet bogens mange aalborgensiske familie- og sommerhus-historier, og Bente Jensen, arkivar og historiker fra Aalborg Stadsarkiv har sat historien ind i en et turisme- og byhistorisk sammenhæng.

I vandet. Fotograf Werner Tønnes, Aalborg, købte grund i Blokhus i 1926, og familien blev nogle af byens kendte sommergæster.

Foto: Tønnes

Klitbo, statsminister Thorvald Staunings lille sommerhus i Grønhøj. En sommernat i 1937 faldt han på stien udenfor og brækkede anklen, og al avisomtalen tiltrak masser af nysgerrige til stedet.

De første sommervillaer blev bygget i Blokhus i 1902 og i Løkken i 1913. Op mod 1940 var der omkring 600 i hvert af de to områder.

Nu var det ikke længere kun fine, arkitekttegnede villaer, der tjente som sommerbeboelse, men også "Al-

ting... lige fra gamle Rutebiler til Hønehuse og Bilgager", som Vendsyssel Tidende skrev i 1935.

Det var på det tidspunkt, myndighederne tog fat på at regulere byggeriet i klitterne. Byggeri i et bælte på 100 meter fra kysten på klittop-

pe blev forbudt, og fredningslinjerne øgede befolkningens adgang til kysten – Det var ikke konfliktfrit.

Allerede inden de første sommervillaer var der et rekreativt liv ved Vestkysten. Aalborg Stiftstidende rapporterede i 1865, at "Vor ansete Publicist og Novellist hr. M. Goldschmidt fra København befinder sig i denne Tid på Rejse i det nordlige Jylland," og i sin rejse dagbog, der senere blev udgivet, skrev han om mulighederne for at få Blokhus gjort til et badested. "Jeg er kun bange for, at naar alt dette bliver bekendt, gaar Idyllen af Blokhus..."

Og så havde han endda næppe forestillet sig en senere tids feriekolonier end-sige campingpladser, der gav folk med små midler mulighed for ferie ved kysten. Uhada.

En senere trendsætter møder vi også i bogen: statsminister Thorvald Stauning. Han købte sommerhus i Grønhøj i 1933, en ganske beskedne hytte på 20 kvadratmeter, men dog med indlagt strøm - og telefon. Der måtte trækkes en seks kilometer lang ledning fra centralen i Løkken.

Området blev fashionable, adskillige partikammerater byggede i nærheden, bl.a. den senere borgmester i Aalborg, Marius Andersen, og fra søsiden var der også vist opmærksomhed. I 1938 ankrede 37 krigsskibe fra den tyske flåde op ud for Staunings sommerhus, og seks torpedobåde sejlede helt ind til yderste revle, langt ind over tre-sømilegrænsen, et forvarsel om den besættelse, der i fem år mere eller mindre lukkede kysten af og medførte konfiskation, ødelæggelse og nedrivning af adskillige af de gamle huse.

Bogen er bygget op om en række beretninger om udvalgte sommerhuse og det liv, der udfoldede sig her, og et væld af fine billeder genskaber atmosfæren af en forgangen tid.

Åh, hvor har de hygget sig, og det vil læseren også gøre.

Egon Kjølner
kultur@nordjyske.dk

■ Simon Jacobsen og Bente Jensen: "Sommerliv ved Vestkysten. Aalborgensiske landiggere fra Blokhus til Løkken 1900-1945"

120 sider, 159 kr., Selskabet for Aalborgs Historie